

การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยม
บ้านน้ำพุ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

THE PARTICIPATION OF THE MORAL IN THE MANAGEMENT OF TEACHING IN
THE SECONDARY IN BANNAMPHU AMPHERKIREEMAS, SUKHOTHAI PROVINCE

พระครูสมุห์ธวัชชัย สมุตโต (ม่วงไหมทอง)

Phrakrusamu Thawatchai Sumuto (Maungmaithong)

พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Arts (Buddhist Studies)

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Poolkasempanchan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการเก็บข้อมูลภาคสนามและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Information) ผลการศึกษาพบว่า

1. พระสอนศีลธรรมที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีพรรษา 11-15 พรรษา มีจำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีระดับการศึกษาแผนกบาลีและนักธรรม จำนวน 5 รูปคิดเป็นร้อยละ 25.00 มีระดับการศึกษาแผนกสามัญ ปริญญาตรี จำนวน 10 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีระดับการศึกษาที่สอนประถมศึกษปีที่ 4-6 จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีประสบการณ์ที่สอน 1-5 ปี จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.00

2. การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุมีความแตกต่างกันทุกด้านตามลำดับคือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ พบว่า ด้านเนื้อหาและหลักสูตร คือ ขาดความรู้ในการเขียนแผนการจัดการการเรียนรู้ ด้านการผลิต และการการใช้สื่อ คือ ไม้มีความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อ ประกอบการสอน ด้านการดำเนินการสอนคือ ไม้มีครูช่วยควบคุมชั้นเรียน ทำให้ควบคุมนักเรียนได้ไม่ดี และด้านการวัดผลประเมินผลคือ ไม้มีความรู้

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม , พระสอนศีลธรรม , ตำบลบ้านน้ำพุ

ABSTRACT

This study was a qualitative research. It consists of field data collection and In-Depth Interview with key Information.

1. Most of the morality monks who answered the questionnaire were 31-40 years old, with 10 in number, representing 50.00 percent, with 11-15 years of age, with 5 in number,

representing 25.00 percent. There are 5 in number, representing 25.00 percent, having education level in general department, bachelor's degree, 10 in number/ person, accounting for 50.00 percent. Primary education in grades 4-6, 10 in number, representing 50.00 percent and having experience teaching 4-5, Year 10 in number, representing 50.00 percent

2. The participation of monks to teach morality in the teaching and learning Secondary School in BanNamphu were different in every aspect, respectively. Teaching preparation Teaching implementation, the use of teaching materials / equipment Measurement and evaluation and in creating a classroom atmosphere

3. Problems, obstacles and suggestions for teaching morality Secondary School in BanNamphu found that In terms of content and curriculum, there is a lack of knowledge in writing a learning management plan in production and using media, is, lack of knowledge, ability to produce teaching materials. There is no teacher to control the class. Causing poor control of students and the assessment aspect is lack of knowledge

บทนำ

สภาพของสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบันชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาวิกฤตอันน่าเป็นห่วงจาก การพัฒนาที่ขาดความสมดุล โดยมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลและสังคม รวมทั้งโครงสร้างและกลไกการบริหารและการจัดการต่าง ๆ ปรับตัวตามไม่ทัน เกิดความไม่สมดุล ระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ ก่อให้เกิดปัญหานานัปการ โดยเฉพาะต่อเด็กและ เยาวชนในวัยเรียน เช่น ปัญหาสุขภาพจิต เกิดความเครียดและปรับตัวไม่ได้ การฆ่าตัวตาย ปัญหาว่าง ละเมิดสิทธิ การกลั่นแกล้งรังแก ความรุนแรง และการทารุณกรรมในรูปแบบ ต่าง ๆ ปัญหายาเสพติด การไม่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและอาชีพ เป็นต้น การเกิดปัญหาดังกล่าวทำให้ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ และกระบวนการในการบริหารงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการพัฒนาเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติ รากฐานของการพัฒนาประเทศต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพของประชากร ภายในประเทศเป็นสำคัญ โดยนัยนี้ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จึงถือกำเนิดขึ้นและเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2546 โดยข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับ กระทรวงศึกษาธิการ ในการสนับสนุนให้พระภิกษุสงฆ์เข้าไปสอนในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ซึ่งที่ระยะแรกรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้กรมการศาสนากระทรวง วัฒนธรรม จำนวน 10,000,000 บาท เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายพระที่เข้าไปสอนใน สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 800 รูป โดยมีวัตถุประสงค์แรกเริ่มคือ

1. เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมใน การจัดการเรียนรู้อันนักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา
2. เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

3. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไป บูรณาการ พัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

4. การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้น คนจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม โดยการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก เพราะเด็กจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่และดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ต่อไป หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงได้กำหนดให้นักเรียนที่เป็นชาวพุทธ เรียน วิชาพระพุทธศาสนาตลอด หลักสูตร ส่วนนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นก็กำหนดให้เรียน คุณธรรมพื้นฐาน ประการ และระบುವ่าการสอนวิชา พระพุทธศาสนาให้ได้ผลสมบูรณ์นั้นควรกำหนดจุดมุ่งหมายหลัก คือ ต้องให้นักเรียนรับรู้ เข้าใจ ศรัทธา และเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาและพระรัตนตรัย ปฏิบัติตน เป็นพุทธศาสนิกชนที่ได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การนำคุณค่ามหาศาลของพระพุทธธรรมมาสู่สังคมไทยโดยโครงการโรงเรียนวิถีพุทธนั้น ทำให้เกิดพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียนขึ้นและแม้ในปัจจุบันจะมีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาใน สถานศึกษาโดยพระสอน ศีลธรรม และกระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาทุกชั้น และทุกระดับการศึกษา ตลอดระยะเวลาเรียน ทุกปีก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหา ในทางปฏิบัติอยู่มาก กล่าวคือ การบริหารและการจัดการศึกษา วิชาพระพุทธศาสนาอย่างขาด ประสิทธิภาพขาดความเอาใจใส่ และไม่มีมาตรการเสริมอย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษา หลายแห่งจึง ไม่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนอย่างจริงจังรวมทั้งขาดการบูรณาการการเรียนการสอนด้านศีลธรรมเข้า กับวิชาสามัญโดยทั่วไป อีกทั้งไม่ให้ความสำคัญต่อพระสอนศีลธรรมที่มีความรู้ความเข้าใจในศาสนา อย่างถ่องแท้ เข้ามาเป็นครูหรือวิทยากรในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและครบวงจรทั้งภาคปริยัติและ ภาคปฏิบัติส่งผลให้ผู้เรียน ขาดความซาบซึ้ง ขาดการปฏิบัติและขาดการนำ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ อย่างทั่วถึง จึงไม่สามารถใช้วิชา พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณธรรมและแก้ปัญหา ชีวิตของเยาวชนและประชาชนในสังคมได้อย่าง เด่นชัด และเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เท่าที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหา คือ การสอนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างไม่ ได้ผลเท่าที่ควร เพราะ ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผลประเมินผล และขาดเทคนิคการสอน ใหม่ ๆ และเน้นเนื้อหามากกว่าการปฏิบัติ นักเรียนจึงไม่ซาบซึ้ง ในหลักธรรมที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการ พัฒนาคุณธรรมและคุณภาพทางจิต จึงมักจะ ส่งผลออกมาว่าเยาวชนคนไทยขาดระเบียบวินัย ดิยาเสพติด ก่อการ ทะเลาะวิวาท ก่อคดีทางเพศ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ ปันสันเทียะ พบว่า ครูหมวดสังคมศึกษา ใช้กระบวนการปฏิบัติน้อยกว่าหมวดอื่น ๆ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ต่อการเรียนในวิชา พระพุทธศาสนาทั้ง ๆ ที่เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพจิต นักเรียนขาด ทักษะในด้านหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

พระราชรัตนโมลี (เส็ง ตีสุโร) ได้กล่าวไว้ว่า “พัฒนาบุคคลากรทางศาสนาอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง ให้มีความรู้และทักษะในการถ่ายทอดหลักธรรมสู่การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ และสนับสนุนให้บุคคลากรทาง ศาสนาที่มีคุณภาพได้มีโอกาสเผยแผ่ศาสนาธรรมผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้ง เพิ่มประสิทธิภาพให้องค์กรทางศาสนา ทำ หน้าที่ตรวจสอบกำกับดูแลพฤติกรรม ของบุคคลากรทาง ศาสนาอย่างเคร่งครัด”

ซึ่งจะเห็นได้ว่า รัฐนั้นได้ให้ความสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาธรรม โดยมุ่งประเด็นไปที่ การพัฒนาบุคคลากรทางศาสนาเป็นหัวใจหลัก ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะนำหลักคุณธรรม จริยธรรม และ ศีลธรรมเข้าไปสู่จิตใจของบุคคลซึ่งจะเป็นผู้พัฒนาชาติไปสู่ความเจริญในอนาคต โรงเรียนจึงกลายเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทำหน้าที่ทดแทนวัดในการหล่อ หลอมลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อไปเป็นสมาชิกที่ดี มีคุณภาพ เพื่อออกไปพัฒนาสังคมในอนาคต เด็กนักเรียนจึงเป็นทั้งทรัพยากรและผู้ใช้ทรัพยากร ตามแนวคิด 4 ประการ คือ เด็กเป็น เป้าหมายรวมของการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม ของเด็กให้เป็นไปตาม แนวทางที่ปรารถนา เพราะถ้าปราศจากเด็กแล้ว โรงเรียนก็ไม่ต้องมีหรือตั้งอยู่ไม่ได้ เด็กเป็น จุดเริ่มต้นของสังคม โรงเรียนจึงต้องจำลองเวทีสังคม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาส ฝึกฝนลักษณะนิสัยตาม แนวที่สังคมปรารถนา ดังนั้นโรงเรียน จึงมีหน้าที่พัฒนาทรัพยากรคือเด็ก เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ ชุมชนมากที่สุด ชุมชนหรือสังคมจะเกิด หรือตายอยู่ที่คุณภาพของเด็กที่จะเติบโตเป็นสมาชิกของสังคม ในอนาคต เด็กในฐานะทรัพยากร มีลักษณะแตกต่างจากทรัพยากรอื่นตรงที่ว่าเด็กจะเติบโตขึ้น เป็นผู้ผลิต และใช้ทรัพยากรในรูปแบบอื่น โรงเรียนจึงต้องพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4 เด็กจะเป็นทรัพยากรที่มีค่าได้ ต่อเมื่อเด็กมีคุณภาพ โรงเรียนจึงมีหน้าที่

ดังนั้นการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาเพื่อทราบความคิดเห็นของครูและ นักเรียนต่อบทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านน้ำพุ (มัธยมศึกษา) ในอำเภอศรีมัท จังหวัดสุโขทัย ต่อ วิธีการถ่ายทอดหลักธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และความคิดเห็นต่อเนื้อหาที่จัดสอนใน โรงเรียน เพื่อที่จะใช้เครื่องมือในการพัฒนาและปรับปรุงบุคลากร เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการศึกษา พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสอน ศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ อำเภอศรีมัท จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน
3. เพื่อศึกษาปัญหา เสนอแนะแนวทาง ความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อ การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนบ้านมัธยมบ้านน้ำพุ อำเภอศรีมัท จังหวัดสุโขทัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการ เรียนการสอน ในโรงเรียนบ้านน้ำพุ (มัธยมศึกษา) ในอำเภอศรีมัท จังหวัดสุโขทัย ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการเตรียมการสอน 2. ด้านการดำเนินการสอน 3. ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในการสอน 4. ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และ 5. ด้านการวัดผล และประเมินผล

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

- 1) ตัวแปรต้น เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพทางเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน รายได้ต่อเดือน ผลการเรียนรู้
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนบ้านน้ำพุ (มัธยมศึกษา) อำเภอศรีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการเตรียมการสอน 2. ด้านการดำเนินการสอน 3. ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์การสอน 4. ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และ 5. ด้านการวัดผลและประเมินผล
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในโรงเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่ตำบลบ้านน้ำพุ ที่อำเภอศรีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 รวมเป็น ระยะเวลา 6 เดือน

สมมติฐานในการวิจัย

ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาบ้านน้ำพุ อำเภอศรีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาบ้านน้ำพุ อำเภอศรีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย” นี้ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมแนวคิดต่าง ๆ รวมทั้ง เอกสารรายงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัย เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบ และแนวคิด ทิศทางการศึกษา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
3. แนวคิดเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมทางตรงและทางอ้อม (Direct-indirect Participation)

1. การมีส่วนร่วมทางตรง เป็นการมีส่วนร่วมกันโดยตรงที่สมาชิก หรือพนักงานใน องค์กรได้มีส่วนร่วม โดยตรงแบบทันที พนักงานแต่ละคนมีสิทธิและโอกาสที่จะแสดงการมีส่วนร่วมที่ เกี่ยวข้อง

2. การมีส่วนร่วมทางอ้อม เป็นการมีส่วนร่วมของพนักงาน โดยผ่านทางตัวแทน พนักงาน

สรุปว่า ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรม หนึ่งอาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมก็ได้ และยังเป็นวิธีการที่ผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น การเข้าไปมีส่วนร่วมยังทำให้บุคลากรเกิด

ทักษะต่อการบริหารงานขององค์กรดีขึ้น ส่งผลให้บุคคล เกิดความพอใจในการทำงาน เกิดความผูกพันต่อหน่วยงาน และภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วมมีแรงใจที่จะ มุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงานลักษณะของการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

1. ความหมายของการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่ผู้บริหารโรงเรียน

และครูผู้สอนร่วมกัน ดำเนินงาน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะ เจคติ และพฤติกรรม ที่พึงประสงค์โดยที่นักเรียนมีส่วนร่วมทำในกิจกรรม นักการศึกษา และ หน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมายของการจัดการ เรียนการสอนไว้ดังนี้

สุรพันธ์ ตันศรีวงษ์ กล่าวถึงความหมายของการเรียนการสอนไว้ว่า หมายถึง การกระทำใด ก็ตามที่เกิดจากการที่สอนสื่อความหมายติดต่อกับผู้เรียนโดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อสื่อสารความหมาย เกี่ยวกับเนื้อหาสาระ ที่ผู้เรียนต้องการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้วางไว้ การกระทำที่เกิดขึ้นนั้นย่อมเกิด จากการวางแผนของผู้สอน ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามลำดับเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของบทเรียนที่ได้กำหนดไว้

สมิตร์ คุณานุกร ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การกระทำ กิจกรรมต่างๆ ในการจัดประสบการณ์ด้วยวิธีการต่างๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียน และมีการพัฒนา ตนเองตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร ที่กำหนดไว้กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปไว้ว่า การจัดกิจกรรม การสอน ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

- 1.) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการต่างๆ เพื่อที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียน ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต จะต้องฝึกให้เรียนรู้ฝึกปฏิบัติจริง จนเกิดทักษะ และ ความชื่นชมที่ได้ปฏิบัติ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการแสวงหาความรู้กระบวนการ ฝึกทักษะ กระบวนการจัดการ เป็นต้น
- 2.) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ยืดหยุ่นได้ตามเงื่อนไข และสภาพความต้องการของ ท้องถิ่นหรือชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ จากการเรียนรู้จากท้องถิ่นตน และเพื่อปลูกฝังให้ ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตนเองด้วย
- 3.) นักเรียนค้นคว้าความรู้ สรุป และตัดสินใจด้วยตนเอง โดยที่ครูต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด ให้ค้นคำตอบด้วยตนเอง รู้จักหาเหตุผล รู้จักเลือกตัดสินใจได้ถูกต้อง
- 4.) ภาปฏิบัติควบคู่กับภาคทฤษฎี โดยให้มีเวลาปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมกับทฤษฎี
- 5.) ครูผู้ปฏิบัติการสอนใช้วิธีการสอนหลายวิธี ตามความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
- 6.) ครูปฏิบัติการสอนใช้วิธีสอน โดยเน้นกระบวนการกลุ่มโดยให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้หลักการร่วมกันคิด ร่วมกันเรียน ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา และร่วมกันรับผลที่เกิดขึ้น ตาม วิถีทางพื้นฐานของระบบประชาธิปไตย

อาภรณ์ ใจเที่ยง ได้สรุปไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ไว้หลายประการ ดังนี้

- 1.) กิจกรรมช่วยสร้างความสนใจของเด็ก
- 2.) กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
- 3.) กิจกรรมจะช่วย ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย

- 4.) กิจกรรมช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
- 5) กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 6) กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหว
- 7) กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
- 8) กิจกรรมจะช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 9) กิจกรรมจะช่วยให้ขยายความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวาง
- 10) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความมั่งคั่งและพัฒนาการของเด็ก
- 11) กิจกรรมจะช่วยเสริมทักษะ
- 12) กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
- 13) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักการทำงานเป็นหมู่
- 14) กิจกรรมจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในบทเรียน
- 15) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความซาบซึ้งความงามในเรื่องต่าง ๆ

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้สรุปหลักการเลือกวิธีสอนไว้ ดังนี้

- 1.) วัตถุประสงค์ของเรื่องที่สอน การเลือกวิธีสอน ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์เพื่อจะได้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
 - 2.) วิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน เช่น เนื้อหาที่เป็นหลักการหรือทฤษฎีสามารถใช้วิธี บรรยายและฝึกทักษะควบคู่กันไป
 - 3) วิธีสอน ควรเหมาะสมกับความถนัดของผู้สอน เป็นความถนัดของผู้สอนที่จะสอนด้วย วิธีการสอนแบบนั้น
 - 4)วิธีสอนต้องเหมาะสมกับชั่วโมงสอนในหลักสูตร ข้อจำกัดของเวลาเป็นตัวกำหนดวิธีสอน
 - 5) วิธีสอนเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน และขนาดของห้องเรียน การสอนแบบบรรยาย สามารถสอนผู้เรียนได้มากกว่า การสอนแบบอภิปราย
 - 6) วิธีสอน เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น ความรู้เดิม ความสนใจ เป็นข้อพิจารณาในการเลือกวิธี สอนด้วย
- บำรุง กลัดเจริญ** ได้สรุปหลักที่ควรยึดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้
- ๑)ให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายกระทำกิจกรรมจะเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนเป็นฝ่ายรับอย่างเดียว
 - ๒)ประหยัดแรงงาน เวลา ทรัพย์สิน และทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามความมุ่งหมาย ที่ต้องการ
 - ๓) กิจกรรมการเรียนการสอนทำได้ทั้งภายในชั่วโมงสอน ในห้องเรียน ภายในระยะเวลา ยาวหรือสั้นก็ได้ และการกระทำภายนอกห้องเรียนก็ได้

จินตนา สุขมาก ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับสิ่ง ต่าง ๆ หลายประการ คือ

- 1) เนื้อหาสาระบางวิชามีเนื้อหาสาระที่มีลักษณะเป็นกิจกรรมอยู่แล้ว เช่น วิชาพลศึกษา ทัศนศึกษา เป็นต้น ผู้สอน โดยจัดกิจกรรมเน้นการปฏิบัติได้มาก
- 2) ความพร้อมของผู้เรียนที่จะประกอบกิจกรรมนั้น ๆ

- 3) สภาพแวดล้อม เช่น ขนาดของห้องเรียน แสงสว่าง อุณหภูมิของห้องเรียน
- 4.) ความสะดวกในการซื้อและจัดหาสื่อการสอน
- 5.) ห้องทดลองปฏิบัติการ
- 6.) ความกระตือรือร้นของผู้สอนที่จะจัดให้มีกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ
- 7.) นโยบายของสถาบันการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรม

ในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามพุทธวิธีนั้นบทบาทของครูสำคัญมาก บทบาทของ ครูอยู่ที่การแนะนำวิธีการ ถ้าผู้เรียนสามารถทำเองได้ก็ให้ทำเอง บทบาทของครูอยู่ที่การแนะนำครูที่ดี ต้องมีทั้งวิชา และจรณะ (วิชาจรณสมปนโน) วิชา คือความรู้ดีจรณะ คือความประพฤติดี บทบาทสำคัญของครูมีความรู้ คือ แนะนำให้ทำทำให้อยู่ให้เห็น ดังพุทธพจน์ที่ว่า

ตุมเหทิกิจจ อาตปปี อุกขาตาโร ตถาคตา

ปฏิบัติหนา ไปมกขนติ ฌายิโน มารพณธา

เธอทั้งหลายควรทำความเพียรเองเถิด

ตถาคตเป็นเพียงผู้ชี้ทางบอกเท่านั้น

ผู้บำเพ็ญภาวนา ดำเนินทางนี้แล้ว พงพิณิจอยู่ จักพ้นจากเครื่องผูกแห่งมารได้

บทบาทของครูผู้สอน

การจัดการเรียนการสอน ในสถานการณั้ทั่วไปมักจะประกอบด้วยบุคคลผู้เกี่ยวข้อง ๒ กลุ่ม คือ ผู้สอนและผู้เรียน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ ผู้สอนจะต้องทำการศึกษาลัทธิสตรวิเคราะห์มาตรฐานการ เรียนรู้ในช่วงชั้น กำหนดผลการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่จะนำไปสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน และนำไปกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือวิธีการเรียนการสอนและลักษณะรูปแบบการเรียนการสอน ของผู้เรียน บทบาทที่สำคัญของครูจึงต้องนำจิตวิทยาในการสอนที่จะนำไปสู่การเรียนการสอนให้ เกิดผลมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา บ้านน้ำพุ อำเภอศรีราชา จังหวัดสุโขทัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการเก็บข้อมูลภาคสนามและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Information) กลุ่มตัวอย่างในการใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ และครูสอนศีลธรรม จำนวน 20 รูป/คน และแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.ระดับความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ อำเภอศรีราชา จังหวัดสุโขทัย

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ อำเภอศรีมมาศ จังหวัดสุโขทัย
4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ อำเภอศรีมมาศ จังหวัดสุโขทัย
5. ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก
6. สรุปองค์ความรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. พระสอนศีลธรรมที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีพรรษา 11-15 พรรษา มีจำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีระดับการศึกษาแผนกบาลีและนักธรรม จำนวน 5 รูปคิดเป็นร้อยละ 25.00 มีระดับการศึกษาแผนกสามัญ ปริญญาตรี จำนวน 10 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีระดับการศึกษาที่สอนประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีประสบการณ์ที่สอน 1-5 ปี จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.00

2. การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุมีความแตกต่างกันทุกด้านตามลำดับคือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ พบว่า ด้านเนื้อหาและหลักสูตร คือ ขาดความรู้ในการเขียนแผนการจัดการการเรียนรู้ ด้านการผลิต และการการใช้สื่อ คือ ไม่มี ความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อ ประกอบการสอน ด้านการดำเนินการสอนคือ ไม่มีครูช่วยควบคุมชั้นเรียน ทำให้ควบคุมนักเรียนได้ไม่ดี และด้านการวัดผลประเมินผลคือ ไม่มีความรู้

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาบ้านน้ำพุ อำเภอศรีมมาศ จังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาบ้านน้ำพุ อำเภอศรีมมาศ จังหวัดสุโขทัย เป็นอย่างไร (2) การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอศรีมมาศ จังหวัดสุโขทัย มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร (3) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการ จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาบ้านน้ำพุ อำเภอศรีมมาศ จังหวัดสุโขทัย มีอะไรบ้าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างในการใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ และครูสอนศีลธรรม จำนวน 20 รูป/คนโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสอน ศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ อำเภอศรีมมาศ จังหวัดสุโขทัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา “การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย”

1. พระสอนศีลธรรมที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีพรรษา 11-15 พรรษา มีจำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีระดับการศึกษาแพนกบาลีและนักธรรมจำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีระดับการศึกษาแพนกสามัญ ปริญญาตรี จำนวน 10 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีระดับการศึกษาที่สอนประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีประสบการณ์ที่สอน 1-5 ปี จำนวน 10 รูปคิดเป็นร้อยละ 50.00

2. การมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุมีความแตกต่างกันทุกด้านตามลำดับคือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ พบว่าด้านเนื้อหาและหลักสูตร คือ ขาดความรู้ในการเขียนแผนการจัดการการเรียนรู้ ด้านการผลิต และการการใช้สื่อ คือ ไม่มีความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อ ประกอบการสอน ด้านการดำเนินการสอนคือ ไม่มีครูช่วยควบคุมชั้นเรียน ทำให้ควบคุมนักเรียนได้ไม่ดี และด้านการวัดผลประเมินผลคือ ไม่มีความรู้

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านน้ำพุ (มัธยมศึกษา) อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตสื่อ ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ในภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านเนื้อหาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยรองจากด้านการดำเนินการสอน มีระดับปัญหามานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษามีความตระหนัก และให้ความสำคัญกับหลักสูตรเป็นอย่างมาก เนื่องจากหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการศึกษา ตลอดจนในปัจจุบัน มีการกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Stakeholder) ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีการให้ความรู้ และร่วมกำหนดหลักสูตรกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณารายข้อ พบว่า ความสามารถในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก สถานศึกษาในปัจจุบัน สามารถกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานศึกษาได้เอง การกำหนด หลักสูตรดังกล่าว ทำให้พระสอนศีลธรรม เกิดความสับสน สาละเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาตาม หนังสือที่โรงเรียนมอบหมายให้ไม่เพียงพอกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ต้องใช้คู่มือ ตำราหลายเล่ม รวมทั้งเนื้อหาสาระวิชาพระพุทธศาสนามีมาก จึงทำให้พระสอนศีลธรรมใน

สถานศึกษากำหนดหน่วยการเรียนรู้ได้ไม่ครอบคลุมตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นสอดคล้องกับ
เพ็ญลักษณ์ ภักดีเจริญ ได้กล่าวว่า หลักสูตรในปัจจุบัน เป็นเรื่องใหม่ของครูพระจึงทำให้ความสามารถในการกำหนด
หน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับ
เนื้อหาสาระ และจุดประสงค์วิชาพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก พระสอนศีลธรรม มี
ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว เนื่องจากต้องศึกษาเล่าเรียน ซึ่งพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาบางรูปมีความรู้
ทั้งทางโลกและทางธรรม และมีความรู้ทางธรรม ทั้งนักธรรมระดับต่างๆ และมีความรู้ทางเปรียญธรรม จึงทำให้มี
ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ แก่นของพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม สถานศึกษา หรือผู้บริหาร
โครงการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ควรนำข้อดีดังกล่าว มาส่งเสริมความรู้ ความสามารถของพระสอนศีลธรรม
ให้มีความสามารถในการประยุกต์หัวข้อธรรมที่สอนให้เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2) ด้านการผลิตสื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับรองลงมา มีระดับปัญหาปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก
เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา เป็นความรู้ที่บริสุทธิ์ เป็นความจริงที่ต้องปฏิบัติแล้วจะเกิดผล การสอนในสถานศึกษา
เป็นเพียงการให้ความรู้ในเนื้อหาวิชาการเป็นส่วนใหญ่ขาดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการนำนักเรียนไปศึกษา
นอกสถานศึกษา เนื่องจาก พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่เต็มรูปแบบเหมือนบุคลากรครูใน
โรงเรียน การนำนักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้จึงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากติดขัดที่ระเบียบของทางราชการ การพา

นักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้จึงต้องผ่านหลายขั้นตอน ทำให้พระสอนศีลธรรมไม่ต้องการยุ่งยากจึงมีการนำ
นักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้น้อย นอกจากนี้ พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา บางรูปไม่ได้รับการจัดสรรเงิน
งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุฝึก สอน และสอบ เนื่องจากไม่ได้เป็นบุคลากรครูในโรงเรียน การจัดซื้อวัสดุในการผลิต
สื่อ จึงเป็นหน้าที่ของพระสอนศีลธรรม ซึ่งบางรูปก็ไม่มีปัจจัย เนื่องจาก รายได้ของพระขึ้นอยู่กับการรับภิกษิณมถ์
เมื่อพระสอนศีลธรรมมาปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา หากหน้าที่สอนศีลธรรม จึงทำให้ไม่ได้รับภิกษิณมถ์ ก็ไม่มีปัจจัย
เงินปัจจัยที่ได้ก็มีเพียงค่าตอบแทนที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่พระสอนศีลธรรมเท่านั้น สอดคล้องกับพระราชรัตนมง
ค (มนตรี ยางธิสาร) ที่กล่าวว่า ถึงแม้จะมีหน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรม เรื่องการผลิตสื่อให้ แต่พอมาถึงโรงเรียนแล้ว
ก็ไม่มีเครื่องมือ เครื่องมือให้เลย และสอดคล้องกับ ญัฐริกา ลิมเฉลิม ที่กล่าวว่า ปัญหาที่สำคัญในด้านการเรียนการ
สอนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ คือ การผลิตสื่อทำพระพุทธศาสนาที่ขาดความน่าสนใจ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การ
สร้างหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาของสถานศึกษาต่างๆ นั้น สถานศึกษายังขาดผู้เชี่ยวชาญวิชาพระพุทธศาสนา
สร้างหลักสูตร และผลิตสื่อที่หลากหลายให้ทันสมัย การผลิตสื่อทางพระพุทธศาสนาไม่ได้รับการสนับสนุน สื่อทาง
พระพุทธศาสนาที่มีอยู่ หรือการถ่ายทอดหลักธรรมหรือการเทศน์ของพระวิทยากรยังเป็นภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ
การผลิตรายการวิทยุ

3) ด้านการดำเนินการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีระดับปัญหาปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก เมื่อ
พิจารณาเกณฑ์ในการคัดเลือกพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนตามประกาศของกรมการศาสนา ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ
ของผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนว่า จะต้องสำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือสำเร็จ
การศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นการบ่งชี้
ว่าพระสอนศีลธรรมรูปนั้น เป็นผู้มีความรู้ในทางพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ดังนั้นในการดำเนินการสอนจึงมีระดับ
ปัญหาน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น

บรรยาย สาธิต แสดงบทบาทสมมุติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ความสามารถในการวางแผนการสอนวิชา
พระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาสภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมบ้านน้ำพุ อำเภอคีรีมาศ จังหวัด
สุโขทัย สามารถนำมาเสนอแนะได้ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาทุกระดับ ควรมีการสร้างความเข้มแข็ง ความรู้
ความสามารถ ในด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้าน
การจัดและประเมินผล ให้แก่พระสอนศีลธรรม ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอด และการนำคุณค่า
แห่งพุทธธรรม น้อมนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่องปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เยาวชน ซึ่งเป็น
รากฐานของประเทศเจริญเติบโตด้วยหลักแห่งพุทธธรรม เป็นคนดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของ
พระสอนศีลธรรม ให้เหมือนกับบุคลากรครูในสถานศึกษา มีการนิมนต์เข้าร่วมประชุมเพื่อร่วมวางแผน ดำเนินงาน
ตามแผน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน
3. ผู้บริหารโครงการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการนิเทศการดำเนินงานโครงการและหาที่ปรึกษาที่เป็น
กัลยาณมิตร มีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมอย่างถ่องแท้ เพื่อช่วยสนับสนุน ให้การปฏิบัติงานของพระสอน
ศีลธรรมในสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ การจัดการเรียนรู้อะไรพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
_____ การวางแผนการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ, วารสารการศึกษาแห่งชาติ 2534.
กองพุทธศาสนาสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, วัดพัฒนา 49, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2545.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และที่ แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
2545.
จินตนา สุขมาก, หลักการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน, คณะวิชา ครุศาสตร์วิทยาลัยครูสวนสุนันทาสห
วิทยาลัยรัตนโกสินทร์, 2535
จังหวัดนครราชสีมา”, ปรินญาณีพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ
มหาสารคาม, 2537.
บำรุง กลัดเจริญ, วิธีสอนทั่วไป, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชญเนต, 2535
บุญเลิศ ปันสันเทียะ, “สภาพการจัดการเรียนการสอนที่กระบวนการของครูมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตต้นเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศูนย์สื่อเสริม, 2542
พระราชรัตนโมลี (เส็ง ตีสสโร), **ชีวิตลิขิตของกรรม**, กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิกจำกัด, 2545,
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์, **วิธีการสอน**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสยามสปอร์ต, 2538.

สุมิตร คุณานุกร, **หลักสูตรและการสอน**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์, 2538.

อาภรณ์ ใจเที่ยง, **หลักการสอน**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเอสพรีนติ้งเฮ้าส์, 2537.

เนตตินา โพธิ์ประสระ, "การมีส่วนร่วมของพนักงาน", **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต**, สาขาจิตวิทยา
อุตสาหกรรม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541